

รายงานสรุปผลการจัดการความรู้ ปี 2566
การจัดการทุเรียนคุณภาพ
สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

จัดทำโดย
คณะทำงานการจัดการความรู้
สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง
กรมส่งเสริมการเกษตร

คำนำ

การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) หรือ KM คือ แนวทางการบริหาร แนวทางการทำงานภายในองค์กรเพื่อทำให้เกิดการนิยามความรู้ขององค์กรขึ้น และทำการรวบรวม สร้าง และกระจายความรู้ขององค์กร เพื่อให้เกิดการต่อยอดของความรู้ นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตร สู่ระบบราชการ ๔.๐ โดยการรวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการเรียนรู้ พัฒนา และต่อยอด เชื่อมโยงกับข้อมูลและองค์ความรู้จากภายนอกเพื่อแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรม เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดปฏิบัติหน้าที่บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในการพัฒนาให้เกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้น

สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง เล็งเห็นถึงความสำคัญของการผลิตทุเรียนคุณภาพ เนื่องจากทุเรียนเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดระยอง ซึ่งได้รับความนิยมในตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะจากตลาดการนำเข้าของจีนที่เพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการปรับตัวของราคาทุเรียนทั้งในตลาดส่งออกและตลาดภายในประเทศ ราคาที่ปรับตัวสูงขึ้นได้สร้างแรงจูงใจต่อการขยายพื้นที่การเพาะปลูกทุเรียนเป็นจำนวนมาก จึงได้ถอดบทเรียนของเกษตรกรต้นแบบ เรื่อง "การจัดการทุเรียนคุณภาพ" ขึ้น เพื่อจัดเก็บเป็นองค์ความรู้ของหน่วยงาน เพื่อให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ เกษตรกร และผู้ที่สนใจ สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ต่อไป

คณะทำงานจัดการความรู้
สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง
สิงหาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ เป้าหมายการจัดการความรู้	๑
ที่มาของการจัดการความรู้ ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงาน	๑
ความต้องการพัฒนางานตามภารกิจ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือ	๒
แนวทางการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ (KV)	
แผนการจัดการความรู้ (KM action plan)	๓
ส่วนที่ ๒ ผลการจัดการความรู้	๕
วิธีการจัดการความรู้ (KS)	๕
รายละเอียดองค์ความรู้ ตามแบบฟอร์มจัดเก็บองค์ความรู้	๖
ช่องทางการจัดเก็บองค์ความรู้ของหน่วยงาน (KA)	๙
ส่วนที่ ๓ สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๐
สรุปผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการความรู้ของหน่วยงาน ระบุประโยชน์ที่เกิดขึ้นในเชิง	๑๐
รูปธรรมให้ชัดเจน	๑๐
ข้อเสนอแนะ	
ภาคผนวก	๑๑
คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน	๑๒
ภาพการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้	๑๔

ส่วนที่ ๑ เป้าหมายการจัดการความรู้

๑. ที่มาของการจัดการความรู้ ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงาน

ทุเรียนจัดเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย และของจังหวัดระยอง เนื่องจากสถานการณ์ความต้องการบริโภคทุเรียน โดยเฉพาะประเทศจีนซึ่งเป็นตลาดส่งออกใหญ่ที่สุด ซึ่งได้เปิดโอกาสในการนำเข้าทุเรียนผลสดจากประเทศต่างๆ ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย โดยเวียดนามซึ่งถือเป็นคู่แข่งที่สำคัญของทุเรียนไทย ด้วยราคาที่ถูกลงกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ประกอบกับระยะทางขนส่งที่ใกล้กว่า ขนส่งได้สะดวกรวดเร็วกว่า ทำให้ประเทศไทยควรเร่งเพิ่มแนวทางจัดการเพื่อสามารถแข่งขัน โดยเฉพาะด้านคุณภาพรสชาติอันเป็นเอกลักษณ์ของทุเรียน ให้เป็นที่ยอมรับทั้งของคนไทย และตลาดต่างประเทศ เกษตรกรจึงให้ความสำคัญเรื่องการจัดการทุเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพดีตรงตามความต้องการของตลาด

จากสถานการณ์ด้านสภาพอากาศที่แปรปรวน ส่งผลให้ทุเรียนมีโอกาสที่จะถูกควบคุมการออกดอก การผสมเกสร และการเจริญเติบโตลดลง มีผลกระทบต่อการออกผลและผลิตผลของทุเรียน รวมทั้งปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง ทำให้การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการจัดการสวนทุเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทำให้สวนทุเรียนมีการจัดการที่แม่นยำ และประสิทธิภาพสูงขึ้น ช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเปิดโอกาสในการสร้างรายได้ในอนาคต ทั้งนี้ยังส่งผลให้สวนทุเรียนมีความทนทานและสามารถเติบโตอย่างยั่งยืนในสภาวะที่เกิดภัยจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงได้

การจัดการองค์ความรู้เรื่องการจัดการทุเรียนคุณภาพ จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างผลผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการปลูก ส่งเสริมนวัตกรรมในการจัดการ ดังนั้นการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว นักวิชาการ เกษตรกร ผู้ประกอบการทุเรียนควรมีการสอบถามและแลกเปลี่ยนความรู้ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการทุเรียนคุณภาพได้อย่างเหมาะสม

๒. ความต้องการพัฒนางานตามภารกิจ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือแนวทางการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ (KV)

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนางานตามภารกิจหลัก ซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ นโยบาย และแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

๑) ส่งเสริมเกษตรกรปลอดภัย ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน ทั้งมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ ฮาลาล และมาตรฐานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พัฒนาระบบการตรวจรับรองแบบกลุ่มและรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าสู่ระบบการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าได้มากขึ้น ส่งเสริมจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย และการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนสารเคมีทางการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรผสมผสาน

๒) ส่งเสริมเกษตรกรอัจฉริยะ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในการทำการเกษตรสมัยใหม่ และการใช้เทคโนโลยีอัจฉริยะตั้งแต่ระดับการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นพื้นฐาน จนถึงขั้นสูงสุดตาม ศักยภาพของเกษตรกร ส่งเสริมการใช้พันธุ์ดี ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิต การตลาด การจัดการการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถรองรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทดแทนแรงงานที่ลดลงและการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ควบคู่กับการ ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล และฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตร ต่าง ๆ เพื่อการวางแผนและปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรได้มากขึ้น ทั้งกลุ่มเกษตรกรและเกษตรกรรายบุคคล โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือ แปลงใหญ่ Smart Farmer / Young Smart Farmer และเครือข่ายในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการกระจาย เทคโนโลยีและขยายผลการดำเนินงานสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ

๓) ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูป ส่งเสริมให้เกษตรกรแปรรูปสินค้าเกษตรโดยประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีนวัตกรรม และภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใน กระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปเพื่อควบคุมคุณภาพ ยืดอายุของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร และวัตถุดิบให้มีคุณภาพ และเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

๔) ส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อย รวมกลุ่มในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อร่วมกันบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต มีเป้าหมายใน การลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพการตลาด และการบริหารจัดการ มุ่งเน้นพัฒนาระดับแปลง ใหญ่ด้วยเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ การเชื่อมโยงตลาดในรูปแบบต่าง ๆ เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมเกษตรและ อาหาร และพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรสมัยใหม่ที่มีศักยภาพ เพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกรและเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร รวมทั้งมีการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายแปลงใหญ่ และเครือข่าย อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกหลักในการปรับเปลี่ยนภาคการเกษตรเข้าสู่การเกษตรสมัยใหม่

๓. แผนการจัดการความรู้ (KM action plan)

แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)					
ชื่อหน่วยงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง					
ประเด็นสนับสนุนยุทธศาสตร์หรือแนวทางดำเนินงานของกรมหรือภารกิจหน่วยงานในเรื่องขยายผลการส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่					
องค์ความรู้เรื่อง ๑.การปลูกผักกระชับ ๒.การจัดการสวนทุเรียน ๓.การใช้ระบบภูมิสารสนเทศเพื่อการเดินทางเพื่อประกอบการเบิกจ่ายในการเดินทางไปราชการ					
ลำดับที่	กิจกรรมจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด (ระบุค่าเป้าหมาย)	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการและ เครื่องมือที่ใช้
กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ Knowledge Vision (KV)					
๑.	การบ่งชี้ความรู้	ก.พ. ๖๖	บุคลากรมีส่วนร่วม ค้นหาองค์ความรู้ ร้อยละ ๘๐	บุคลากรของ หน่วยงาน	-ประชุมคณะทำงาน -แบบฟอร์มแผนจัดการ ความรู้
๒.	การสร้างและแสวงหาความรู้	ก.พ. ๖๖	องค์ความรู้ จำนวน ๓ เรื่อง	คณะทำงาน จัดการความรู้	-การระดมความคิดเห็น
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ Knowledge Sharing (KS)					
๓.	กิจกรรมการจัดการความรู้	มี.ค.-ก.ค. ๖๖	บุคลากรเข้าร่วม กิจกรรมร้อยละ ๘๐	-บุคลากรของ หน่วยงาน -เกษตรกร เป้าหมาย	-เวทีประชุม/สัมมนาตาม ระบบส่งเสริมการเกษตร
๔.	การประมวลและกลั่นกรอง องค์ความรู้	ก.ค.- ส.ค. ๖๖	องค์ความรู้ ปรับปรุง จำนวน ๒ เรื่อง	คณะทำงาน การจัดการ ความรู้	-การระดมความคิดเห็น -จัดทำสื่อเผยแพร่
จัดเก็บรักษาองค์ความรู้ Knowledge Access (KA)					
๕.	การเข้าถึงองค์ความรู้	ส.ค. ๖๖	เผยแพร่องค์ ความรู้ผ่าน ช่องทางต่างๆ ร้อยละ ๘๐	เกษตรกร ผู้สนใจ	-เผยแพร่ทาง ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร Facebook

ลำดับที่	กิจกรรมจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด (ระบุค่าเป้าหมาย)	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการและ เครื่องมือที่ใช้
๖.	การแบ่งปันแลกเปลี่ยน ความรู้	ส.ค. ๖๖	องค์ความรู้นำลง ในระบบฐานข้อมูล จำนวน ๓ เรื่อง	เกษตรกร ผู้สนใจ	-เว็บไซต์ของหน่วยงาน -สื่อออนไลน์ เช่น facebook
๗.	การเรียนรู้	ส.ค.๖๖	บุคลากรนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ร้อยละ ๖๐	บุคลากร ของหน่วยงาน	-การประเมินผล

ส่วนที่ ๒ ผลการจัดการความรู้

๒.๑ วิธีการจัดการความรู้ (KS)

๑) ประชุมคณะกรรมการการจัดการความรู้สู่งานส่งเสริมการเกษตร (KM) เพื่อทบทวนทบทวนคำสั่งคณะกรรมการจัดการความรู้สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้สำนักงานเกษตรจังหวัดระยองชุดใหม่ พร้อมทั้งแจ้งให้คณะกรรมการรับทราบบทบาทหน้าที่ในการทำงานของคณะกรรมการตามคำสั่งดังกล่าว และร่วมกันกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ Knowledge Vision (KV)

๒) นำเสนอแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) ต่อคณะกรรมการการจัดการความรู้สู่งานส่งเสริมการเกษตร (KM) เพื่อให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนการจัดการความรู้

๓) ดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับไว้ในแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) ปี๒๕๖๖ ดังนี้

- ถอดบทเรียน นายวสันต์ รื่นรมย์ เกษตรกรต้นแบบ เรื่อง การจัดการทุเรียนคุณภาพ
- จัดเก็บองค์ความรู้โดยจัดเก็บอยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ได้แก่ เว็บไซต์ ของสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง (<http://www.rayong.doae.go.th/>) และเพจ Facebook : สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

- แบ่งปันความรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ผ่านเวทีระบบส่งเสริมการเกษตรได้แก่ ประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน ประชุมสำนักงานประจำเดือน และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอ (District Workshop : DW)

- ตรวจสอบติดตามประเมินผล โดยใช้แบบสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดการความรู้เพื่อให้ทราบถึง ผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการใช้ความรู้ และสามารถปรับปรุงแนวทางการจัดการความรู้ในอนาคตได้ และสรุปรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาเพื่อ โปรดทราบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการองค์ความรู้ในปีถัดไป

๒.๒ รายละเอียดองค์ความรู้ ตามแบบฟอร์มจัดเก็บองค์ความรู้

แบบจัดเก็บองค์ความรู้	
องค์ความรู้ เรื่อง การจัดการสวนทุเรียน	
เจ้าของความรู้ นายวสันต์ รื่นรัมย์ ฟาร์มรื่นรัมย์ หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยยาง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง	
วันที่บันทึกความรู้ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖	
กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ ในการจัดการความรู้	ข้อแนะนำ / เอกสารอ้างอิง / คู่มือ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้
กระบวนการ ขั้นตอน หรือวิธีปฏิบัติขององค์ความรู้ การจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อการผลิตทุเรียนคุณภาพด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรม มีวิธีปฏิบัติขององค์ความรู้ดังนี้ ๑ การจัดการดิน ตัดหญ้าเดือนละ ๑ ครั้ง รวมทั้งใบทุเรียน และดอกทุเรียนที่ตัดแต่งที่ร่วงลงในสวน ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติทำให้ดินมีอินทรีย์วัตถุและค่า pH ที่เหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน ๒. การเก็บข้อมูลสภาพแวดล้อม มีการติดตั้งสถานีตรวจวัดอากาศอัจฉริยะภายในสวนทุเรียน ซึ่งมีการเก็บข้อมูลสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของทุเรียน แบบ real time ได้แก่ ค่า VPD (ศักย์การคายน้ำของพืช) ความชื้นอากาศ อุณหภูมิอากาศ อุณหภูมิใบ อุณหภูมิดิน ความชื้นดิน แสง และความกดอากาศ สามารถเรียกดูข้อมูลต่าง ๆ ผ่านสมาร์ตโฟนได้ตลอดเวลา เพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดการสวนได้ในแต่ละช่วงเวลา ๓. การจัดการน้ำ ๓.๑ การให้น้ำในสวน ใช้สูตร เปียก หมด แห้ง สลับกัน ระยะเวลาให้น้ำในช่วงเช้าทุกวัน วันละ ๑ ชั่วโมง เนื่องจากเป็นช่วงที่ต้นทุเรียนเริ่มกระบวนการทำงาน โดยปากใบพืชจะเปิดเมื่อแสงแดดส่องทำให้อุณหภูมิสูงขึ้นและความชื้นในอากาศลดลง เมื่อปากใบเปิดทำให้รากมีการดูดน้ำและธาตุอาหารจากดินขึ้นไปเลี้ยงต้นได้ การให้น้ำทำได้โดยการใช้มินิสปริงเกอร์จำนวน ๒ ตัวต่อต้น (อัตรา ๑๒๐ ลิตรต่อชั่วโมง) ซึ่งมินิสปริงเกอร์จะให้ปริมาณน้ำที่พอเหมาะ ทำให้ดินภายในสวนค่อยซึมซับน้ำสามารถใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ลดการสูญเสียจากการระเหยและน้ำไหลเหลือทิ้ง ๓.๒ การให้น้ำในทรงพุ่ม	เอกสารอ้างอิง / คู่มือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ ๑. เทคนิคการปลูกและดูแลทุเรียน ๒. การสังเคราะห์แสงของพืช

การให้น้ำในทรงพุ่มจะช่วยรักษาสมดุลความชื้นของต้นทุเรียน และลดความแตกต่างของความชื้นในอากาศระหว่างกลางวันและกลางคืน ทำให้ต้นทุเรียนไม่ต้องปรับตัวมากเกินไป ซึ่งช่วยในการเจริญเติบโตของต้นและการพัฒนาของผลทุเรียนให้สม่ำเสมอ โดยใช้มินิสปริงเกอร์อัตรา ๓๕ ลิตรต่อชั่วโมงต่อกับท่อพีวีซีขึ้นไปยังทรงพุ่มของต้นทุเรียน เปิดให้น้ำวันละ ๑ ชั่วโมงพร้อมกับการให้น้ำในสวน เป็นการเพิ่มการให้น้ำแก่ต้นทุเรียนนอกจากเหนือจากการให้ทางดิน เพราะในช่วงที่แห้งแล้งและร้อน ต้นทุเรียนจะไม่สดชื่น นอกจากนี้ยังพบว่าลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าทำลายของไรแดงอีกด้วย ซึ่งไรแดงเป็นศัตรูพืชสำคัญที่สามารถพบได้ทั่วไปในสวนทุเรียน หากไม่มีการป้องกันกำจัดจะสร้างความเสียหายให้กับสวนทุเรียน โดยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบทุเรียนส่งผลให้ใบขาดน้ำ แสดงอาการแห้งเหี่ยวและร่วงในที่สุด ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของต้นและการพัฒนาของผล เป็นการลดการใช้สารเคมีและลดต้นทุนค่าสารป้องกันกำจัดไรแดงอีกด้วย

๔. การลดความชื้นและการเพิ่มคาร์บอนในสวนทุเรียน

๔.๑ การลดความชื้น

จากการสังเกตสภาพแวดล้อมในสวนทุเรียน พบว่าสวนทุเรียนอยู่ในพื้นที่อับลมเนื่องจากภูมิประเทศ ทำให้กระแสลมพัดผ่านสวนน้อย และลมมีส่วนสำคัญในการเจริญเติบโตของต้นและผลทุเรียน เพราะในพื้นที่ปลูกทุเรียนที่ได้รับลมอย่างต่อเนื่อง ทุเรียนจะติดช่อดอกหรือสุกก่อนพื้นที่อื่น เนื่องจากกระแสลมจะพัดไล่ความชื้นในอากาศ เมื่อความชื้นในอากาศลดลง ปากใบทุเรียนจะเปิดและเกิดการคายน้ำ รากทุเรียนก็จะสามารถดูดน้ำและธาตุอาหารไปใช้ได้ การทำให้ปากใบทุเรียนเปิดไว้นานกว่าปกติเสมือนเป็นการเพิ่มชั่วโมงการทำงานของต้นทุเรียน ทำให้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาของผลได้ไว จึงได้มีการติดตั้งพัดลมขนาดใหญ่ในสวนทุเรียนจำนวน ๒ ตัว โดยใช้พลังงานที่ผลิตจากแผงโซลาร์เซลล์ ซึ่งพัดลมจะเริ่มทำงานตั้งแต่ช่วงเช้าเมื่อแผงโซลาร์เซลล์ได้รับแสงอาทิตย์เพียงพอ โดยเป่าลมเพื่อช่วยเพิ่มกระแสลมไหลเวียนในสวนทุเรียน ทำให้ความชื้นในอากาศลดลงและปากใบเปิดไว้นานกว่าปกติ เป็นการเพิ่มชั่วโมงการทำงานของต้นทุเรียน

๔.๒ การเพิ่มคาร์บอน

มีการให้คว้นไฟเพิ่มภายในสวน โดยการติดไฟที่เศษกะลามะพร้าวแล้วใส่ลงในถังเพื่อให้เกิดคว้นเล็กน้อยไม่รบกวนบ้านข้างเคียง แต่เกิดคว้นต่อเนื่องยาวนาน นำถังวางไว้ใกล้กับพัดลมเพื่อให้พัดลมช่วยในการกระจายคว้นได้ทั่วทั้งสวน เนื่องจากในคว้นไฟนั้นมีคาร์บอนไดออกไซด์เป็นส่วนประกอบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการสังเคราะห์แสง เพื่อสร้างอาหารของพืช ดังนั้นการเพิ่ม

ปริมาณคาร์บอนภายในสวนทุเรียน ก็จะช่วยส่งเสริมให้ใบพืชสามารถสร้างอาหารได้มากขึ้น ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาของทุเรียน ๕. การให้ปุ๋ย ๕.๑ การคำนวณการให้ปุ๋ย มีการคำนวณหาพื้นที่ทรงพุ่มของทุเรียน เพื่อคำนวณหาอัตราการใช้ปุ๋ยของต้นทุเรียนที่เหมาะสมที่พืชสามารถดูดไปใช้ได้ ลดอัตราการสิ้นเปลืองปุ๋ย โดยอัตราการใช้ปุ๋ยมาตรฐานจะอยู่ที่ ๑ กรัม/พื้นที่ทรงพุ่ม (ตารางเมตร)/วัน ๕.๒ การให้ปุ๋ยทางระบบน้ำ เกษตรกรมีการให้ปุ๋ยผ่านทางระบบน้ำ เป็นการให้ปุ๋ยเกล็ดละลายน้ำ และให้พร้อมกับการเปิดให้น้ำในสวนทุเรียน ทำให้ประหยัดเวลา ต้นทุน และแรงงาน ควบคุมปริมาณการใส่ปุ๋ยได้ ใช้ปริมาณปุ๋ยน้อยกว่าวิธีการหว่านแบบปกติ และต้นพืชสามารถดูดซึมและตอบสนองต่อปุ๋ยที่ได้ดีกว่า อีกทั้งปุ๋ยเกล็ดละลายน้ำไม่ทำให้เกิดตะกอนหรือกากที่จะไปอุดตันในระบบน้ำ - สูตรปุ๋ย มีการใช้ปุ๋ยสูตรแตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงระยะของทุเรียน ได้แก่ ช่วงบำรุงราก (หลังจากตัดทุเรียน) ใช้สูตร ๑๕-๐-๐ / ช่วงบำรุงใบ ใช้สูตรเสมอ เช่น ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ / ช่วงที่ทุเรียนกำลังสะสมอาหาร ใช้สูตร ๘-๒๔-๒๔ / ช่วงบำรุงดอก ใช้สูตร ๑๕-๐-๐ / ช่วงผลเล็ก ใช้สูตร ๘-๒๔-๒๔ / ช่วงผลกลาง ใช้สูตร ๑๕-๐-๐ / ช่วงทุเรียนกำลังสร้างเนื้อ ใช้สูตรที่มีโพแทสเซียมสูง เช่น ๑๐-๑๐-๓๐ เป็นต้น เทคนิค หรือเคล็ดลับ หรือจุดเน้นสำคัญที่ทำให้องค์ความรู้นั้น เกิดผลสำเร็จ ๑. มีแนวคิด “เรียนรู้และปฏิบัติจากปัญหา” โดยเกษตรกรมีความใฝ่รู้ และช่างสังเกตปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในสวนทุเรียน ทำให้เกิดความรู้ และการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาปรับใช้ในการจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อการผลิตทุเรียนคุณภาพ ๒. ทดลองใช้จนชำนาญ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๓. แบ่งปันองค์ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชม ศึกษาดูงาน ๔. การใช้ระบบรดน้ำบ่มต้องระวังไม่ให้น้ำปุ๋ยหมักจนอากาศเข้ามาแทนที่ในท่อ เพราะจะคุดน้ำไม่ขึ้น ต้องใช้ระบบ Venturi ผสมหลังบ่ม ๕. ทุเรียนเล็กไม่แนะนำให้ใช้ระบบน้ำ เพราะวงน้ำจะกว้างเกินไป ทำให้สูญเสียน้ำ แนะนำให้ใช้ระบบน้ำในทุเรียนอายุ ๓ ปีขึ้นไป	
ผู้บันทึกองค์ความรู้ ชื่อ.นางสาวศศิธร ไต้ไชร์ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	
หน่วยงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง โทรศัพท์ ๐-๓๘๖๑-๓๖๙๙-๑๖	

๒.๓ ช่องทางการจัดเก็บองค์ความรู้ของหน่วยงาน (KA)

สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง จัดเก็บองค์ความรู้ของหน่วยงาน (Knowledge Assets) อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ได้แก่ เว็บไซต์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง(<http://www.rayong.doe.go.th/>) เพจ Facebook : สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

ส่วนที่ ๓ สรุปและข้อเสนอแนะ

๓.๑ สรุปผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการความรู้ของหน่วยงาน ระบุประโยชน์ที่เกิดขึ้นในเชิงรูปธรรมให้ชัดเจน

การจัดการความรู้ของหน่วยงานเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร การสรุปผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการความรู้ของหน่วยงานมีดังนี้:

๑) การจัดการความรู้ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคลากรภายในองค์กร ทำให้ทีมงานมีทักษะและความรู้ที่เหมาะสมในการทำงานและตัวเองเป็นอย่างดีขึ้น

๒) การจัดการความรู้ช่วยสร้างฐานความรู้ขององค์กรซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีค่าและคงทน มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและดำเนินงาน

๓) การจัดการความรู้ช่วยสร้างองค์กรที่มีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๔) การจัดการความรู้ช่วยเพิ่มความเข้าใจในกระบวนการจัดการทุเรียนคุณภาพ โดยบุคลากรจะมีข้อมูลและความรู้ที่เพียงพอพร้อมเกี่ยวกับเทคนิคที่หลากหลาย การปฏิบัติงานที่ดี ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรผู้สนใจมากขึ้น

๕) เกษตรกรผู้สนใจสามารถเข้ามาสืบค้นค้นมูลองค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มที่มีเพื่อนำไปทดลองปฏิบัติได้

๓.๒ ข้อเสนอแนะ

๑) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอเพื่อมีส่วนร่วมในการจัดเก็บองค์ความรู้ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

๒) ควรมีการถอดองค์ความรู้ด้านวิชาการของข้าราชการที่กำลังเกษียณอายุราชการเพื่อเผยแพร่การดำเนินงานให้กับเจ้าหน้าที่รุ่นหลังต่อไป

ภาคผนวก

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้สู่งานส่งเสริมการเกษตร (KM) สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

คำสั่งสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

ที่ ๐๑๔ / ๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

ตามคำสั่งสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง ที่ ๑๓/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้นำการจัดการความรู้ไปใช้เป็นเครื่องมือ ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง และสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคน และองค์กร โดยมุ่งเน้นการตอบสนองงานยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการเกษตร และเป็นตัวชี้วัดการจัดการความรู้รองรับการตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) นั้น

ในปงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดแนวทางการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาบุคลากร พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร รวบรวมและจัดเก็บองค์ความรู้ของหน่วยงานในสังกัด และเผยแพร่ทางช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรเข้าถึงองค์ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ.๒๕๖๓ ถึง พ.ศ.๒๕๖๖ สำนักงานเกษตรจังหวัดระยองได้มีการแต่งตั้ง/โยกย้ายข้าราชการภายในหน่วยงาน

เพื่อให้การดำเนินงานจัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด จึงขอยกเลิกคำสั่งสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง ที่ ๑๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ และแต่งตั้งคณะกรรมการใหม่ ดังนี้

๑. คณะทำงานอำนวยการจัดการความรู้สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง ประกอบด้วย

๑.๑ เกษตรจังหวัดระยอง	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต	คณะกรรมการ
๑.๓ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร	คณะกรรมการ
๑.๔ หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช	คณะกรรมการ
๑.๕ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	คณะกรรมการ
๑.๖ เกษตรอำเภอทุกอำเภอ	คณะกรรมการ
๑.๗ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑.๘ นางสาวพินิจดา ดันดิษฐา	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	

ทำหน้าที่ ดังนี้

๑) ส่งเสริม และสนับสนุนการนำแนวทางการจัดการความรู้ไปใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) ของกรมส่งเสริมการเกษตร

๒) สนับสนุน...

- ๒ -

- ๒) สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการความรู้สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง (KM Action Plan)
- ๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ และควบคุมการปฏิบัติงานเพื่อให้งานจัดการความรู้งานส่งเสริมการเกษตรบรรลุเป้าหมายของงาน และความรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการ (KM Action Plan)
- ๔) ติดตามและรายงานความก้าวหน้า ตลอดจนแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน
- ๕) สนับสนุนการปฏิบัติงานแก่คณะทำงานจัดการความรู้
๒. คณะทำงานการจัดการความรู้สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง ประกอบด้วย
๒.๑ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ	ประธานคณะทำงาน
๒.๒ นางสาวพิมพ์ประไพ ปิงพิมาย	คณะทำงาน
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	
๒.๓ นายภาสกร ใจแจ่ม	คณะทำงาน
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	
๒.๔ นางสาวกรแก้ว สุภาภรณ์	คณะทำงาน
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	
๒.๕ นางสาวรุ่งอรุณ เกลี้ยงมีศรี	คณะทำงาน
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	
๒.๖ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ	คณะทำงาน
๒.๗ นางสาวพิมพ์นิศา ดันติขุพา	คณะทำงานและเลขานุการ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	
๒.๘ นางสาวศศิธร ไต้ไธรั	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	

ทำหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง โดยการมีส่วนร่วมโดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร และเวทีเฉพาะกิจอื่น ๆ
- ๒) สนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างความเข้าใจ แนวทางการจัดการความรู้ให้แก่บุคลากรในหน่วยงานย่อย เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ และทักษะ ทั้งนี้ ให้มีการบันทึกและรายงานสรุปเพื่อเป็นหลักฐานของการปฏิบัติงาน
- ๓) รวบรวมจัดเก็บองค์ความรู้ให้เป็นระบบ และเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน
- ๔) รายงานความก้าวหน้าการจัดการความรู้ตามรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ และจัดทำสรุปผลสำเร็จของการจัดการความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร เมื่อเสร็จสิ้นปีงบประมาณ
- ๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

(นางสาวรณูช สีแดง)
เกษตรจังหวัดระยอง

ภาพการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้

เครื่องมือในการจัดการความรู้

- สำนักงานเกษตรจังหวัดระยองเลือกใช้การถอดบทเรียน (Lesson Learned) เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร